

**Нова редакція навчальної програми для 1-3 класів
Математика**

1 клас

140 год (4 години на тиждень)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Узагальнення і систематизація математичних уявлень, сформованих у передшкільний період</p> <p>Ознаки предметів Ознаки і властивості предметів. Спільні та відмінні ознаки. Об'єднання предметів у групу за спільною ознакою. Розбиття групи предметів на підгрупи за спільною ознакою.</p>	<p>Учень (учениця): <i>розпізнає</i> предмети за розміром, формою, призначенням, кольором тощо; <i>розуміє</i> узагальнювальні слова (без уживання терміну) «кожний», «всі», «крім», «один із», «хоча б один», «всі», «деякі», логічні сполучники «і» та «або»; <i>визначає</i> спільні та відмінні ознаки предметів навколишнього світу; <i>порівнює</i> предмети за вказаними ознаками; <i>об'єднує</i> предмети в групу за спільною ознакою; <i>розбиває</i> предмети на групи за спільною ознакою; <i>будує</i> висловлювання з використанням узагальнювальних слів та логічних сполучників з допомогою дорослого</p>
<p>Ознаки, пов'язані із поняттям величини Відношення між предметами, пов'язані з їх довжиною, висотою, товщиною</p>	<p><i>встановлює</i> відповідні відношення між предметами: більший, ніж; менший, ніж; найбільший; найменший; однакові; коротший ніж; довший за; найдовший; найкоротший; однакові за довжиною та ін.; <i>порівнює і впорядковує</i> предмети за довжиною, висотою, товщиною</p>
Просторові відношення. Геометричні фігури (протягом року)	
<p>Просторові відношення Розміщення предметів на площині та в просторі: вгорі, внизу, по центру; ліворуч, праворуч, між; під, над, на; попереду, позаду, поруч</p> <p>Напрямки руху: справа наліво, зліва направо, зверху вниз, знизу вгору</p>	<p>Учень (учениця): <i>орієнтується</i> на площині та у просторі (на аркуші паперу, на стільниці парти, робочому столі, у класній кімнаті, на подвір'ї тощо); <i>визначає</i> розміщення предметів у просторі і на площині; <i>встановлює</i> відношення між предметами, розміщеними на площині та в просторі (лівише, правіше, вище, нижче тощо);</p> <p><i>розміщує</i> предмети на площині аркуша паперу, парти тощо, <i>переміщує</i> їх у заданих напрямках; <i>вживає</i> у мовленні відповідні словесні конструкції; <i>визначає</i> взаємне розміщення оточуючих предметів</p>
<p>Геометричні фігури Геометричні поняття: точка, пряма, крива, відрізок, промінь, кут, ламана (замкнена, незамкнена), многокутник (трикутник, чотирикутник, п'ятикутник, шестикутник тощо), круг. Просторові фігури: куб, куля. Позначення точок і відрізків буквами.</p>	<p><i>розпізнає</i> форму оточуючих предметів; <i>розрізняє</i> геометричні фігури – пряму, криву, відрізок, промінь, кут, ламану; многокутники; куб, кулю; <i>розпізнає і описує</i> предмети за їх формою; <i>зображує</i> точку, пряму, криву, промінь, відрізок, ламану; <i>позначає</i> точки й відрізки буквами; <i>описує</i> окремі геометричні фігури, <i>називає</i> їх ознаки;</p>
Числа. Дії з числами	
<p>Лічба Сукупність предметів зі спільною ознакою. Кількість предметів сукупності. Лічба. Правила лічби. Назви чисел у межах 10. Частина сукупності предметів. Порівняння сукупностей за кількістю предметів. Практичні дії із сукупностями предметів – об'єднання, вилучення. Порядкова лічба. Порядкові відношення</p>	<p>Учень (учениця): <i>має уявлення</i> про сукупність предметів, що мають спільну ознаку; <i>розуміє</i>, що однією з характеристик сукупності предметів може бути кількість предметів у сукупності; <i>визначає</i> кількість предметів сукупності; <i>знає</i> назви чисел у межах 10; <i>називає</i> числа в прямому і зворотному порядку у межах 10; <i>позначає</i> числа цифрами; <i>виконує</i> практичні дії для об'єднання предметів (сукупностей предметів) і вилучення частини предметів із сукупності; <i>лічить</i> за правилами лічби предмети в просторі (розташовані послідовно, хаотично, по колу); <i>порівнює</i> сукупності за кількістю предметів у них способом складання пар; <i>розрізняє</i> поняття «кількісна лічба», «порядкова лічба» в процесі виконання практичних вправ; <i>відповідає</i> на питання «скільки?», «який за порядком (у заданому напрямку лічби)?»; <i>визначає</i> розташування предметів, чисел відносно вказаного («стоїть перед», «стоїть після», «стоїть між»; «попереду», «позаду»);</p>

	<i>вживає у мовленні відповідні кількісні й порядкові числівники</i>
<p>Натуральні числа 1–10. Число 0. Числа 1 – 10. Числова послідовність від 1 до 10. Попереднє і наступне число. Позначення числа цифрою. Письмо цифр у зошитах в клітинку. Числовий промінь. Утворення числа способом прилічування і відлічування одиниці. Відповідність числа кількості предметів сукупності та кількості предметів сукупності – числу. Число 0. Порівняння чисел. Знаки порівняння. Склад чисел 2 – 10</p>	<p><i>знає</i> склад чисел від 2 до 10; <i>називає</i> попереднє і наступне число до даного; <i>пише</i> цифри у зошитах у клітинку; <i>розуміє</i>, що цифри – це знаки для запису чисел; <i>розуміє</i> сутність натурального числа (без уживання терміну) як кількісної характеристики сукупності предметів та результатів вимірювання; <i>розуміє</i> число нуль як кількісну характеристику порожньої множини (без уживання терміну «порожня множина»); <i>розуміє</i> відмінність між числом і цифрою; <i>розуміє</i>, що число 10 записують двома цифрами; <i>утворює</i> число додаванням одиниці до попереднього і відніманням одиниці від наступного до нього числа; <i>порівнює</i> числа різними способами – за місцем чисел у числовому ряді, на основі складу чисел; <i>записує</i> результат порівняння за допомогою відповідних знаків; <i>пояснює</i> результат порівняння;</p>
<p>Арифметичні дії додавання й віднімання чисел у межах 10 Дія додавання. Дія віднімання. Знаки дій додавання і віднімання. Переставний закон додавання. Взаємозв'язок додавання і віднімання. Додавання й віднімання за числовим променем. Назви компонентів та результату дій додавання та віднімання. Віднімання від числа того самого числа. Додавання й віднімання нуля</p>	<p><i>знає</i> знаки дій додавання і віднімання; <i>знає</i> назви компонентів і результату дій додавання та віднімання; <i>розуміє</i> конкретний зміст дій додавання та віднімання; <i>розуміє</i> число нуль як результат віднімання від числа того самого числа; <i>обирає</i> схему, малюнок, які ілюструють дії додавання і віднімання; <i>утворює</i> рівності на основі складу числа; <i>використовує</i> під час обчислень властивості додавання й віднімання нуля, віднімання від числа того самого числа;</p>
<p>Табличне додавання й віднімання в межах 10 Додавання й віднімання чисел 1–10. Таблиці додавання чисел в межах 10. Таблиці віднімання в межах 10.</p>	<p><i>знає</i> табличні випадки додавання та віднімання у межах 10; <i>виконує</i> арифметичні дії додавання та віднімання чисел на основі знання складу числа, порядку слідування чисел у натуральному ряді, переставного закону додавання, взаємозв'язку дій додавання і віднімання; <i>застосовує</i> спосіб додавання і віднімання чисел частинами; <i>прогнозує</i> результат додавання і віднімання з огляду на те, що при додаванні натуральних чисел дістанемо більше число, а при відніманні – менше</p>
<p>Відношення різницевого порівняння Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння чисел.</p>	<p><i>знає</i> слова-ознаки відношень різницевого порівняння, правило різницевого порівняння чисел; <i>розуміє</i> сутність відношення між числами „більше на...”, „менше на...”; <i>обирає</i> схему, малюнок, рисунок, які ілюструють відношення різницевого порівняння, серед даних; <i>виконує</i> різницеве порівняння чисел; <i>знаходить</i> число за даним відношенням «більше на...», «менше на...»;</p>
<p>Нумерація чисел у концентрі «Сотня» Десяток Лічильна одиниця – десяток, її утворення. Лічба десятками. Поняття розряду. Розрядні числа. Порівняння, додавання і віднімання розрядних чисел – десятків.</p>	<p><i>знає</i> назви розрядних чисел; <i>розуміє</i> десяток як лічильну одиницю; <i>лічить</i> десятками в межах 100; <i>порівнює, додає і віднімає</i> розрядні числа</p>
<p>Усна та письмова нумерація у межах 100 Усна і письмова нумерація чисел 11–20. Усна і письмова нумерація чисел</p>	<p><i>називає</i> числа від 11 до 20, від 21 до 100 в прямому і зворотному порядку від будь-якого числа до вказаного; <i>називає</i> попереднє і наступне число до будь-якого числа в межах 100;</p>

<p>21-100. Назви та послідовність чисел від 1 до 100. Читання й запис чисел від 1 до 100. Розряд десятків. Розряд одиниць. Одноцифрові та двоцифрові числа. Порівняння чисел у межах 100</p>	<p><i>читає і записує</i> числа від 1 до 100; <i>розрізняє</i> одноцифрові і двоцифрові числа; <i>розуміє</i> різні способи утворення двоцифрових чисел; <i>має уявлення</i> про розряд десятків і розряд одиниць; <i>розуміє</i> позиційне значення цифри в записі двоцифрового числа; <i>визначає</i> кількість десятків і кількість одиниць у двоцифровому числі; <i>записує</i> двоцифрове число у вигляді суми розрядних доданків; <i>складає</i> запис виду: $10 = 1 \text{ дес.}, 23 = 2 \text{ дес.} 3 \text{ од.}$; <i>порівнює</i> числа в межах 100 на основі порядку слідування чисел у натуральному ряді та на основі їх розрядного складу</p>
<p>Додавання й віднімання чисел на основі нумерації у межах 100 Додавання і віднімання числа 1 ($45+1, 45 - 1$). Додавання і віднімання на основі десяткового складу числа ($40 + 5, 45 - 5, 45 - 40, 40 + 20, 40 - 20$).</p>	<p><i>виконує</i> обчислення на основі знання нумерації чисел у межах 100 (з опорою на зразок): <i>додає і віднімає</i> число 1; <i>замінює</i> суму розрядних доданків двоцифровим числом; <i>віднімає</i> від двоцифрового числа його десятки або одиниці, <i>додає і віднімає</i> розрядні числа; <i>прогнозує</i> результат додавання і віднімання розрядних чисел</p>
<p>Додавання й віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд (ознайомлення)</p> <p>Додавання розрядного числа до двоцифрового ($45 + 20$). Віднімання розрядного числа від двоцифрового ($45 - 20$). Додавання одноцифрового числа до двоцифрового ($45 + 2$). Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового ($45 - 2$). Порозрядне додавання і віднімання двоцифрових чисел ($45 + 22, 45 - 22$).</p>	<p><i>розуміє</i> сутність порозрядного додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через десятку; <i>виконує</i> обчислення у межах 100 без переходу через розряд з опорою на зразок, або під керівництвом дорослого; <i>прогнозує</i> результат додавання і віднімання, зважаючи, що при додаванні дістанемо більше число, а при відніманні – менше</p>
<p>Знаходження невідомого компонента арифметичних дій Знаходження невідомого доданка. Знаходження невідомого зменшуваного, невідомого від'ємника.</p>	<p><i>застосовує</i> у процесі виконання завдань правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій – доданка, зменшуваного, від'ємника</p>
Математичні вирази. Рівності. Нерівності (протягом року)	
<p>Числові рівності і нерівності Числова рівність. Числова нерівність.</p>	<p>Учень (учениця): <i>розрізняє</i> числові рівності та нерівності; <i>читає і записує</i> числові рівності, числові нерівності; <i>складає</i> рівності й нерівності в процесі виконання практичних вправ із сукупностями предметів та за даними малюнками, схемами; <i>пояснює</i> вибір рівності чи нерівності, складеної за виконанням практичних вправ із сукупностями предметів та за даними малюнками, схемами</p>
<p>Математичні вирази Числовий вираз та його значення. Математичні вирази сума і різниця. Числові вирази на дві дії. Порівняння числа та значення числового виразу, двох числових виразів</p>	<p><i>записує і читає</i> числові вирази, що містять дії додавання або віднімання; <i>обчислює</i> значення числового виразу, що містить одну-дві дії; <i>розуміє</i>, що застосування переставного закону додавання може спростити обчислення суми кількох доданків; <i>порівнює</i> число та числовий вираз; <i>порівнює</i> два числових вирази</p>
Величини (протягом року)	
<p>Довжина Одиниці вимірювання довжини – сантиметр, дециметр, метр. Вимірювання довжин відрізків. Запис результатів вимірювання довжини відрізка. Побудова відрізків заданої довжини.</p>	<p>Учень (учениця) <i>Має уявлення</i> про довжину як властивість об'єктів навколишнього світу мати протяжність; <i>знає</i> одиниці вимірювання довжини – сантиметр, дециметр, метр, їх скорочене позначення, співвідношення між ними; <i>розуміє</i>, які одиниці вимірювання довжини доцільно використовувати в конкретному випадку; <i>вимірює</i> довжину відрізка за допомогою лінійки; <i>вимірює</i> довжину оточуючих предметів; <i>записує</i> результати вимірювання із використанням різних одиниць (см, дм, м); <i>порівнює</i> довжини відрізків «на око», накладанням;</p>

	<i>порівнює</i> довжини відрізків за результатами їх вимірювання; <i>будує</i> відрізок заданої довжини
Маса Одиниця вимірювання маси – кілограм. Зважування й відважування предметів. Запис результатів вимірювання маси	<i>знає</i> одиницю вимірювання маси – кілограм; <i>розуміє</i> , що всі предмети навколишнього середовища мають масу; <i>порівнює</i> предмети за масою «на руку»; <i>записує</i> результати вимірювання маси; <i>використовує</i> у записах скорочене позначення одиниць вимірювання маси (<i>кг</i>);
Місткість Одиниця вимірювання місткості – 1 літр. Вимірювання місткості посудини за допомогою літрової мірки. Запис результатів вимірювання місткості посудини	<i>знає</i> одиницю вимірювання місткості – літр; <i>розуміє</i> , що посудини мають місткість; <i>порівнює</i> об'єкти за місткістю; <i>записує</i> результати вимірювання місткості; <i>використовує</i> у записах скорочене позначення одиниць вимірювання (<i>л</i>);
Вартість Одиниці вартості – копійка, гривня. Співвідношення між одиницями вартості.	<i>знає</i> , що товари мають вартість, виражену грошовими одиницями; <i>знає</i> одиниці вартості (гривня, копійка) і співвідношення між ними; <i>виконує</i> найпростіші розрахунки з використанням монет і купюр <i>записує</i> результати обчислення вартості; <i>використовує</i> у записах скорочене позначення одиниць вимірювання вартості (<i>грн, к.</i>)
Час Одиниці вимірювання часу – година, доба, тиждень. Визначення часу за годинником	<i>знає</i> назви днів тижня та їх послідовність; <i>має</i> уявлення про добу; <i>визначає</i> час за годинником з точністю до годин; <i>записує</i> результати визначення часу за годинником; <i>використовує</i> у записах скорочене позначення одиниць вимірювання часу (<i>год</i>)
Дії з іменованими числами (величинами) Порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел (величин)	<i>порівнює</i> іменовані числа (довжини, маси, місткості, вартості); <i>додає і віднімає</i> іменовані числа (довжини, маси, місткості, вартості), виражені в однакових одиницях вимірювання;
Сюжетні задачі (протягом року)	
Поняття «задача» Поняття задачі. Структурні елементи задачі. Зв'язок умови і запитання.	Учень (учениця): <i>знає</i> структурні елементи задачі – умова і запитання; числові дані та шукане; <i>розуміє</i> , що в умові задачі містяться числові дані, а запитання вказує на шукане; <i>визначає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі
Прості задачі Прості задачі на знаходження суми, різниці двох чисел; збільшення та зменшення числа на кілька одиниць, різницеве порівняння; знаходження невідомого доданка, зменшуваного, від'ємника. Задачі, які містять вивчені величини.	<i>знає</i> слова-ознаки окремих відношень (збільшення, зменшення, різницевого порівняння); <i>знає</i> порядок та зміст окремих етапів роботи над задачею; <i>упорядковує</i> під керівництвом учителя запис розв'язування задачі: числові дані, знак запитання; рівність; коротка відповідь; <i>розв'язує</i> прості задачі на знаходження суми, різниці двох чисел; збільшення та зменшення числа на кілька одиниць, різницеве порівняння; знаходження невідомого доданка, зменшуваного, від'ємника; <i>складає</i> задачі за рисунками, схемами, коротким записом задачі, виразом
Загальні прийоми розв'язування задач Процес розв'язування задачі: ознайомлення з текстом задачі, виділення з нього умови та запитання, числових даних і шуканого, об'єкту (об'єктів) задачі, моделювання описаної ситуації за допомогою схематичних рисунків, добір і обґрунтування арифметичної дії для розв'язування задачі, запис розв'язання, формулювання та запис відповіді задачі.	<i>читає</i> задачу з відповідною інтонацією (робить паузу між умовою і запитанням); <i>виділяє</i> умову і запитання, об'єкт або об'єкти, числові дані й шукане; <i>моделює</i> під керівництвом учителя описану в задачі ситуацію за допомогою короткого запису, схеми, рисунка, таблиці; <i>обґрунтовує</i> вибір арифметичної дії для розв'язування задачі; <i>записує</i> розв'язання задачі дією із зазначенням найменування результату, коротку відповідь; <i>формулює</i> усно повну відповідь на запитання задачі

Додаткові теми	<p>Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд частинами.</p> <p>Буквена символіка (запис переставного закону додавання, взаємозв'язку між діями додавання і віднімання, властивостей арифметичних дій тощо).</p> <p>Подвійні числові нерівності.</p> <p>Порівняння значень числових виразів на основі залежності результату арифметичної дії від зміни одного з компонентів.</p> <p>Заміна більших одиниць вимірювання величини меншими. Заміна менших одиниць вимірювання величини більшими.</p> <p>Задачі на конструювання геометричних фігур.</p> <p>Задачі з логічним навантаженням.</p> <p>Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою відрізків, графів, таблиць.</p>
----------------	---

2 клас

140 год (4 години на тиждень)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Числа. Дії з числами	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас</p> <p>Нумерація чисел першої сотні Утворення чисел у межах 100. Одноцифрові та двоцифрові числа; позиційний принцип запису числа. Послідовність чисел першої сотні. Порівняння чисел. Додавання й віднімання на основі десяткової нумерації.</p>	<p><i>Учень (учениця):</i> <i>має уявлення</i> про утворення чисел в межах 100; <i>розуміє</i> позиційний принцип запису чисел; <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрових чисел; <i>порівнює</i> числа в межах 100; <i>подає</i> число у вигляді суми розрядних доданків; <i>виконує</i> арифметичні дії на основі десяткової нумерації з опорою на зразок, таблицю тощо</p>
<p>Арифметичні дії додавання й віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд Взаємозв'язок дій додавання і віднімання. Знаходження невідомого компонента дій додавання і віднімання. Переставний закон додавання. Додавання і віднімання чисел в межах 100 без переходу через розряд. Додавання і віднімання частинами в межах 100. Порозрядне додавання і віднімання.</p>	<p><i>розуміє</i> сутність взаємозв'язку дій додавання і віднімання; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів і результатів дій додавання й віднімання; <i>застосовує</i> в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів дій додавання і віднімання; переставний закон додавання та взаємозв'язок між діями додавання і віднімання з опорою на зразок; <i>коментує</i> процес виконання додавання і віднімання частинами, порозрядне додавання і віднімання; <i>володіє</i> обчислювальними навичками додавання і віднімання чисел без переходу через десяток у межах 100</p>
<p>Додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд</p> <p>Додавання і віднімання чисел з переходом через десяток у межах 20 Додавання і віднімання одноцифрових чисел частинами. Додавання суми до числа. Віднімання суми від числа. Додавання на основі переставного закону додавання. Віднімання на основі взаємозв'язку між діями додавання і віднімання. Віднімання числа від суми</p>	<p><i>розуміє</i> сутність додавання і віднімання одноцифрових чисел частинами; <i>розуміє</i> сутність властивостей додавання суми до числа, віднімання суми від числа та числа від суми; <i>застосовує</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання при відніманні з переходом через десяток; <i>застосовує</i> переставний закон додавання, правила віднімання суми від числа, віднімання числа від суми в обчисленнях;</p>
<p>Таблиці додавання і віднімання Таблиці додавання та віднімання одноцифрових чисел з переходом через десяток. Додавання і віднімання чисел з переходом через десяток в межах 20 способом округлення. Перевірка правильності виконання дій</p>	<p><i>розуміє</i> спосіб складання таблиць додавання та віднімання чисел з переходом через десяток в межах 20; <i>знає</i> результати додавання та віднімання чисел з переходом через десяток в межах 20; <i>виконує</i> додавання і віднімання чисел з переходом через десяток в межах 20 способом округлення з опорою на зразок;</p>

додавання і віднімання	<i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; <i>перевіряє</i> додавання відніманням, а віднімання – додаванням; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання з переходом через десяток у межах 20;
Усне додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд Додавання одноцифрового числа до двоцифрового (45 + 7). Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового: (45 – 7). Додавання і віднімання двоцифрових чисел (45 + 27, 45 – 27). Способи додавання і віднімання: частинами, порозрядне, спосіб округлення тощо. Перевірка правильності виконання дій додавання і віднімання	<i>розуміє</i> сутність способів усного додавання й віднімання чисел: частинами, порозрядного, способом округлення; <i>застосовує</i> правила додавання числа до суми, віднімання числа від суми в обчисленнях у межах 100 з переходом через десяток; <i>застосовує</i> в обчисленнях переставний закон додавання, правила віднімання суми від числа; <i>володіє</i> обчислювальними навичками додавання і віднімання з переходом через десяток у межах 100; <i>перевіряє</i> правильність виконання додавання й віднімання відомими способами
Табличне множення та ділення Арифметичні дії множення і ділення Сутність дії множення. Сутність дії ділення. Знаки арифметичних дій множення і ділення. Назви компонентів та результатів дій множення і ділення. Переставний закон множення. Взаємозв'язок між множенням і діленням. Властивості множення і ділення на 1, 10; множення на нуль, нуля на число; ділення нуля на число Неможливість ділення на нуль. Ділення числа на рівне йому число.	<i>розуміє</i> множення як дію додавання однакових доданків; <i>замінює</i> суму однакових доданків добутком, добуток – сумою однакових доданків; <i>знає</i> назви компонентів та результатів дій множення і ділення; <i>розуміє</i> ділення як дію, обернену до множення; <i>розрізняє</i> ділення на вміщення і ділення на рівні частини; <i>знає</i> властивості дій множення і ділення на 1,10, множення на нуль, нуля на число, ділення нуля на число, ділення числа на рівне йому число; <i>розуміє</i> що ділення на 0 неможливе; <i>застосовує</i> взаємозв'язок між діями множення і ділення в обчисленнях; <i>застосовує</i> в обчисленнях переставний закон множення
Таблиці множення і ділення Таблиці множення та ділення одноцифрових чисел. Перевірка правильності виконання дій множення і ділення	<i>розуміє</i> способи складання таблиць множення і ділення; <i>знає</i> напам'ять результати множення чисел 2 – 5 і ділення на числа 2 – 5; <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення і ділення на 2 – 5; <i>обчислює</i> вирази на множення і ділення чисел на 6 – 9 з опором на таблицю множення; <i>перевіряє</i> правильність виконання дії множення діленням, а ділення – множенням
Відношення кратного порівняння Збільшення та зменшення числа в кілька разів. Кратне порівняння чисел.	<i>знає</i> слова-ознаки відношення кратного порівняння, правило кратного порівняння чисел; <i>розуміє</i> сутність відношення «більше в...», «менше в...»; <i>обирає</i> схему, рисунок, що ілюструють відношення кратного порівняння чисел; <i>виконує</i> кратне порівняння чисел; <i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше (менше) за дане;
Правила знаходження невідомих компонентів дій множення і ділення Знаходження невідомих множника, діленого, дільника	<i>застосовує</i> в обчисленнях правила знаходження невідомих множника, діленого, дільника
Просторові відношення. Геометричні фігури (протягом року)	
Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас Пряма, промінь, відрізок. Многокутники: трикутник, чотирикутник, п'ятикутник, шестикутник.	Учень (учениця): <i>розрізняє</i> геометричні фігури – пряму, криву, промінь, відрізок; многокутники; куб, кулю; <i>будує</i> прямі лінії, промені, відрізки за допомогою лінійки; <i>пояснює</i> належність геометричної фігури до певного виду многокутників;

<p>Кути Кут. Кути многокутника. Прямий кут. Побудова прямого кута на аркуші в клітинку</p>	<p><i>має уявлення про кут; показує кути многокутника; розрізняє кути прямі та непрямі; будує прямий кут на аркуші в клітинку за допомогою лінійки;</i></p>
<p>Ламана Ламана, ланки ламаної. Довжина ламаної</p>	<p><i>виділяє ланки ламаної; визначає довжину ламаної</i></p>
<p>Многокутник Многокутник та його елементи: вершини, сторони, кути. Позначення геометричних фігур буквами латинського алфавіту</p>	<p><i>розрізняє види многокутників та їх елементи; позначає і називає геометричні фігури буквами латинського алфавіту</i></p>
<p>Прямокутник Прямокутник та його елементи. Властивість протилежних сторін прямокутника. Квадрат. Побудова прямокутників</p>	<p><i>знає визначення прямокутника, квадрата; знає властивість протилежних сторін прямокутника; розуміє, що квадрат – це прямокутник, у якого всі сторони рівні; вимірює довжини сторін прямокутника (квадрата); будує прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку</i></p>
<p>Коло і круг Істотні ознаки кола, круга.</p>	<p><i>розрізняє коло і круг за істотними ознаками; розуміє, що коло – це замкнена крива; розуміє, що круг – це частина площини, обмежена колом;</i></p>
Математичні вирази. Рівності. Нерівності (протягом року)	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас Числові рівності й нерівності. Математичні вирази: сума і різниця. Порівняння математичних виразів</p>	<p>Учень (учениця): <i>розрізняє рівності і нерівності; читає математичні вирази (сума, різниця); знаходить значення математичних виразів; порівнює математичні вирази на основі порівняння їх значень; складає рівності і нерівності за результатами порівняння;</i></p>
<p>Математичні вирази Математичні вирази: добуток та частка Запис і читання виразів, які містять знаки дій множення або ділення. Порівняння математичних виразів</p>	<p><i>читає і записує числові вирази, які містять знак дії множення, ділення; розуміє, що знак арифметичної дії вказує на операцію, яку потрібно виконати з числами; порівнює математичні вирази різними способами, в тому числі на основі перетворення суми однакових доданків у добуток, переставного закону множення складає рівності і нерівності за результатами порівняння;</i></p>
<p>Числові вирази, які містять дужки Порядок виконання дій у виразах без дужок і з дужками. Читання та запис виразів, що містять дії одного або різних ступенів без дужок і з дужками; обчислення їх значень.</p>	<p><i>розуміє призначення дужок у числових виразах; читає і записує вирази з дужками; застосовує правило порядку виконання дій у виразах без дужок і з дужками; обчислює значення виразів (з дужками та без них) на 2 - 3 дії одного або різних ступенів</i></p>
<p>Вирази зі змінною Обчислення значень виразів зі змінною на одну та дві дії.</p>	<p><i>має уявлення про змінну, вираз із змінною; розуміє позначення змінної буквою; розуміє, що числове значення виразу зі змінною залежить від значень, яких набуває змінна; знаходить значення виразу при заданому числовому значенні змінної з опорою на зразок;</i></p>
Величини (протягом року)	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас Довжина, маса, місткість як властивості предметів навколишнього світу. Одиниці вимірювання величин.</p>	<p>Учень (учениця): <i>має уявлення про довжину, масу, місткість як властивості предметів навколишнього світу; знає одиниці вимірювання довжини – сантиметр, дециметр, метр і співвідношення між ними; знає одиниці вимірювання маси – кілограм; місткості – літр; записує результати вимірювання в сантиметрах, дециметрах, метрах (см, дм, м); кілограмах (кг); літрах (л);</i></p>
<p>Одиниця вимірювання маси – центнер. Співвідношення між одиницями вимірювання маси: кілограмом – центнером.</p>	<p><i>знає одиниці вимірювання маси (кілограм, центнер); розуміє які одиниці вимірювання величини доцільно використовувати в конкретному випадку; записує результати вимірювання в кілограмах (кг); центнерах (ц);</i></p>

<p>Грошові одиниці – гривня, копійка. Співвідношення між грошовими одиницями</p>	<p><i>знає</i> грошові одиниці (гривня, копійка), співвідношення між ними; <i>записує</i> їх позначення: грн, к.</p>
<p>Час Одиниці вимірювання часу. Доба, місяць, рік. Година. Хвилина. Визначення часу за годинником. Співвідношення між одиницями часу.</p>	<p><i>знає</i> одиниці часу (доба, місяць, рік; година, хвилина) <i>знає</i> співвідношення між добою і місяцем, місяцем і роком; годиною і хвилиною; <i>визначає</i> час за годинником; <i>записує</i> результати визначення часу, використовуючи скорочені позначення (<i>год, хв</i>)</p>
<p>Іменовані числа Додавання і віднімання іменованих чисел, поданих в одиницях вимірювання довжини, маси, місткості. Перетворення величин, виражених в одиницях двох найменувань. Порівняння іменованих чисел, порівняння іменованого числа та суми або різниці іменованих чисел</p>	<p><i>розуміє</i> зміст поняття «іменоване число»; <i>перетворює</i> величини, виражені в одиницях двох найменувань; <i>виконує</i> дії додавання й віднімання з іменованими числами, поданими в однакових одиницях вимірювання; <i>порівнює</i> іменовані числа, подані у одиницях довжини, маси, місткості</p>
<p>Периметр многокутника Периметр многокутника. Правило знаходження периметра прямокутника (квадрата).</p>	<p><i>розуміє</i> поняття «периметр многокутника»; <i>застосовує</i> правило знаходження периметра прямокутника (квадрата)</p>
Сюжетні задачі (протягом року)	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас Аналіз тексту задачі. Сутність процесу розв'язування задачі. Прості задачі. Структурна форма запису. Підготовча робота до розв'язування складеної задачі.</p>	<p>Учень (учениця): <i>аналізує</i> текст задачі; <i>упорядковує</i> запис задачі: короткий запис і/або схема; розв'язання арифметичними діями з поясненням або виразом; повна відповідь; <i>розв'язує</i> прості задачі вивчених видів; <i>перевіряє</i> різними способами правильність розв'язання задачі;</p>
<p>Прості задачі Задачі на знаходження третього числа за сумою двох інших; на знаходження суми трьох доданків; на розкриття змісту множення, ділення, на збільшення або зменшення числа в кілька разів, на кратне порівняння чисел. Розв'язування задач на знаходження суми трьох доданків виразом</p>	<p><i>розуміє</i>, що один і той самий вираз може бути розв'язанням безлічі сюжетів задач; <i>розв'язує</i> задачі на знаходження третього числа за сумою двох інших, на знаходження суми трьох доданків, на розкриття суті множення, ділення, на збільшення або зменшення числа в кілька разів, на кратне порівняння чисел; <i>обгрунтовує</i> вибір арифметичної дії, якою розв'язується задача;</p>
<p>Поняття складеної задачі Задачі із зайвими числовими даними або з недостаттю даних Дві послідовні прості задачі, що пов'язані за змістом. Задачі з двома запитаннями. Ознайомлення зі складеною задачею як такою, яку не можна розв'язати однією арифметичною дією</p>	<p><i>розрізняє</i> просту і складену задачу; <i>обирає</i> числові дані, достатні для знаходження відповіді на запитання задачі; <i>розуміє</i>, що для відповіді на запитання задачі може бракувати числових даних; <i>розуміє</i>, що не на кожне запитання задачі можна відповісти, виконавши одну арифметичну дію; <i>аналізує</i> текст складеної задачі</p>
<p>Розв'язування складених задач Задачі на 2 дії (додавання і віднімання), які є комбінаціями простих задач вивчених видів. Задачі на 2-3 дії різних ступенів, які є комбінаціями простих задач вивчених видів. Розв'язування задач різними способами.</p>	<p><i>знає</i> порядок роботи над складеною задачею; <i>розв'язує</i> складені задачі на 2-3 дії, які є комбінаціями простих задач вивчених видів; <i>використовує</i> різні способи розв'язування задачі</p>
<p>Задачі міжпредметного змісту на роботу з даними</p>	<p><i>розуміє</i> інформацію з таблиць</p>

<p>Загальні прийоми розв'язування задач Аналіз задачі. Допоміжна модель задачі: короткий запис, схематичний рисунок. Розв'язання задачі. Розв'язок. Відповідь на запитання задачі.</p>	<p><i>виконує</i> аналіз змісту задачі – виділяє умову й запитання, числові дані й шукане, об'єкти, описані в умові задачі, ситуацію, яка описується; визначає слова-ознаки окремих відношень; <i>моделює</i> під керівництвом учителя описану в задачі ситуацію у вигляді короткого запису і/або за допомогою схематичних рисунків; <i>обгрунтовує</i> дію, за допомогою якої розв'язується проста задача; <i>здійснює</i> аналітичні міркування пошуку розв'язання складеної задачі, <i>складає</i> схему міркування пошуку розв'язання складеної задачі («дерево» міркувань); <i>виділяє</i> у складеній задачі прості, <i>визначає</i> порядок їх розв'язування; <i>складає</i> усно план розв'язування задачі; <i>записує</i> розв'язання задачі арифметичними діями з поясненням, виразом; <i>записує</i> повну відповідь на запитання задачі; <i>складає</i> задачі за рисунком, схемою, виразом</p>
<p>Додаткові теми</p>	<p>Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків). Рівняння з одним невідомим. Розв'язування рівнянь способом добору; на основі правила знаходження невідомого компонента. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси. Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць. Задачі на конструювання геометричних фігур.</p>

3 клас

140 год (4 години на тиждень)

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Числа. Дії з числами	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 2-й клас Нумерація чисел у межах 100. Арифметичні дії додавання і множення, віднімання і ділення. Взаємозв'язок між додаванням і відніманням, множенням і діленням. Знаходження невідомих компонентів арифметичних дій. Переставний закон додавання. Переставний закон множення. Властивості додавання і віднімання, множення і ділення. Усне додавання і віднімання. Таблиці множення і ділення. Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць або у кілька разів. Різницева та кратне порівняння. Перевірка правильності виконання арифметичних дій.</p>	<p>Учень (учениця): <i>утворює, називає, читає, записує, порівнює</i> числа в межах 100; <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій; <i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, множення і ділення; <i>знає</i> таблиці додавання і відповідні випадки віднімання; <i>знає</i> таблиці множення чисел 2 – 5 і відповідні випадки ділення; <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць додавання й знання таблиць множення (чисел 2 – 5); <i>застосовує</i> в обчисленнях властивості дій додавання і віднімання нуля, віднімання рівних чисел, множення на 1 та 0, ділення на 1, ділення нуля на число; множення і ділення числа на 10; <i>застосовує</i> в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій; <i>застосовує</i> в обчисленнях переставний закон додавання і переставний закон множення; <i>застосовує</i> різні способи обчислення значення суми, різниці; <i>володіє</i> обчислювальними навичками усного додавання і</p>

	<p>віднімання в межах 100; <i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць або у кілька разів більше (менше) за дане; <i>виконує</i> різницеве та кратне порівняння чисел; <i>застосовує</i> різні способи перевірки правильності виконання арифметичних дій</p>
<p>Таблиці множення і ділення (продовження) Таблиці множення і ділення на 6 - 9. Залежність результату дії множення від зміни одного з компонентів при сталому другому. Залежність результату дії ділення від зміни одного з компонентів при сталому другому.</p>	<p><i>знає</i> напам'ять результати множення чисел 6 – 9 і ділення на числа 6 – 9; <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення і ділення на 2 – 9; <i>розуміє</i> залежність результату дії множення від зміни одного з компонентів при сталому другому; <i>розуміє</i> залежність результату дії ділення від зміни одного з компонентів при сталому другому;</p>
<p>Нумерація чисел в концентрі «Тисяча»</p> <p>Лічильна одиниця – сотня. Лічба сотнями. Розряд сотень. Розрядні числа. Порівняння сотень. Додавання і віднімання сотнями (400 + 200, 400 – 200). Утворення трицифрового числа. Розрядний склад числа. Лічба в межах 1000. Читання і запис трицифрових чисел. Порівняння чисел.</p>	<p><i>розуміє</i> сотню як одиницю лічби; <i>лічить</i> сотнями, десятками, одиницями; <i>знає</i> способи утворення трицифрового числа; <i>називає</i> числа від 1 до 1000 в прямому і зворотному порядку від будь-якого числа до вказаного; <i>називає</i> попереднє і наступне число до будь-якого числа в межах 1000; <i>розрізняє</i> одноцифрові, двоцифрові і трицифрові числа; <i>читає і записує</i> трицифрові числа; <i>записує</i> трицифрове число у вигляді суми розрядних доданків; <i>розуміє</i> позиційне значення цифри в записі трицифрового числа, <i>визначає</i> у числі розряди – сотень, десятків, одиниць; <i>визначає</i> загальну кількість одиниць, десятків, сотень у трицифровому числі; <i>порівнює, додає і віднімає</i> розрядні числа; <i>порівнює</i> числа в межах тисячі на основі порядку слідування чисел у натуральному ряді та на основі десяткового складу чисел</p>
<p>Арифметичні дії з числами на основі нумерації Додавання і віднімання числа 1 (170 + 1, 187 – 1). Додавання і віднімання на основі розрядного складу числа (300 + 40, 300 + 4, 300 + 50 + 4, 345 – 300, 345 – 40, 345 – 5). Додавання і віднімання круглих чисел (340 + 220, 340 – 220, 340 + 270, 340 – 270). Множення і ділення круглого числа на одноцифрове число (40 · 2, 400 · 2, 40 : 2, 400 : 2, 120 : 2). Ділення круглого числа на кругле (40 : 20, 400 : 200). Множення одноцифрового числа на кругле, ділення на кругле число способом послідовного множення та ділення</p>	<p><i>виконує</i> усне додавання і віднімання на основі нумерації чисел; <i>виконує</i> усне додавання і віднімання круглих чисел; <i>виконує</i> множення і ділення круглого числа на одноцифрове; <i>виконує</i> множення одноцифрового числа на кругле та ділення на кругле число різними способами;</p>
<p>Додавання і віднімання трицифрових чисел</p> <p>Усне додавання і віднімання круглих трицифрових чисел (450 + 270, 450 – 270) Сполучний закон додавання. Додавання на основі правила додавання суми до числа, числа до суми. Віднімання на основі правила віднімання суми від числа, числа від суми. Порозрядне додавання і віднімання. Додавання і віднімання способом округлення</p>	<p><i>розуміє</i> сутність сполучного закону додавання; <i>розуміє</i> сутність способів усного додавання і віднімання трицифрових чисел, поданих круглими десятками; <i>застосовує</i> способи усного додавання і віднімання для знаходження значення числового виразу; <i>обирає</i> доцільний (зручний) спосіб обчислення для</p>

<p>Залежність результату дії додавання від зміни одного з компонентів при сталому другому. Залежність результату дії віднімання від зміни одного з компонентів при сталому другому.</p>	<p>конкретного випадку <i>розуміє</i> залежність результатів дій додавання і віднімання від зміни одного з компонентів при сталому другому;</p>
<p>Письмове додавання й віднімання трицифрових чисел Алгоритм виконання письмового додавання й віднімання трицифрових чисел. Перевірка правильності виконання дій</p>	<p><i>застосовує</i> алгоритм додавання і віднімання у стовпчик; <i>коментує</i> свої дії під час виконання обчислень; <i>перевіряє</i> правильність виконання додавання і віднімання вивченими способами</p>
<p>Множення і ділення трицифрових чисел Закони та властивості Переставний і сполучний закони множення. Властивості множення і ділення на 1, 10, 100; множення на 0, нуля на число; ділення нуля на число. Ділення числа на рівне йому число.</p>	<p><i>розуміє</i> в процесі роботи над практичними завданнями сутність законів і властивостей дій множення і ділення; <i>застосовує</i> в обчисленнях правило множення і ділення на 1, 10, 100, множення на 0 і нуля на число, ділення нуля на число, ділення числа на рівне йому; <i>застосовує</i> в обчисленнях закони і властивості дій множення і ділення</p>
<p>Позатабличне множення і ділення: усні обчислення Ділення з остачею. Властивість остачі. Перевірка ділення з остачею. Множення суми на число і числа на суму. Множення двоцифрового, трицифрового числа на одноцифрове ($24 \cdot 3$, $240 \cdot 3$, $242 \cdot 3$). Множення одноцифрового числа на двоцифрове і трицифрове ($3 \cdot 24$, $3 \cdot 240$, $3 \cdot 242$). Правило ділення суми на число. Ділення двоцифрового, трицифрового числа на одноцифрове ($39 : 3$, $42 : 3$, $112 : 7$). Ділення круглого числа на кругле ($420 : 20$). Ділення круглого числа на кругле способом добору ($90 : 30$, $800 : 200$, $180 : 60$). Ділення на двоцифрове число способом добору ($51 : 17$). Ділення на двоцифрове число способом послідовного ділення ($64 : 16$).</p>	<p><i>розуміє</i> сутність дії ділення з остачею; <i>застосовує</i> алгоритм ділення з остачею; <i>розуміє</i>, що остача повинна бути меншою за дільник; <i>перевіряє</i> правильність виконання ділення з остачею; <i>застосовує</i> правило множення суми на число у випадку множення двоцифрового або трицифрового числа на одноцифрове; <i>застосовує</i> в обчисленнях правило множення числа на суму або переставний закон множення; <i>виконує</i> множення двоцифрового або трицифрового числа на одноцифрове, одноцифрового числа на двоцифрове та трицифрове; <i>застосовує</i> правило ділення суми на число у випадку ділення двоцифрового, трицифрового числа на одноцифрове; <i>застосовує</i> способи ділення круглого числа на кругле; <i>застосовує</i> в обчисленнях способи ділення на двоцифрове число; <i>знаходить</i> значення числового виразу різними способами; <i>володіє</i> обчислювальними навичками позатабличного множення і ділення; <i>застосовує</i> різні способи перевірки правильності одержаного результату;</p>
<p>Частини Частини числа: утворення і запис. Дріб з чисельником 1. Порівняння дробів із чисельником 1. Знаходження частини від числа. Знаходження числа за його частиною</p>	<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i> поняття частина числа та спосіб утворення частини: ділення цілого на рівні частини й виділення однієї з них; <i>визначає</i> кількість певних частин у цілому; <i>має уявлення</i> про дріб як число на позначення частини цілого; <i>розуміє</i> поняття чисельник дробу і знаменник дробу; <i>читає і записує</i> частини у вигляді дробу з чисельником 1; <i>порівнює</i> дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності; <i>застосовує</i> в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за його частиною</p>
Просторові відношення. Геометричні фігури (протягом року)	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 2-й клас Пряма, промінь, відрізок. Кількість прямих, яку можна провести через одну точку, через дві точки.</p>	<p>Учень (учениця): <i>розуміє</i>, що через одну точку можна провести безліч прямих;</p>

<p>Кути. Прямий кут, непрямі кути.</p> <p>Многокутник та його елементи. Прямокутник (квадрат). Побудова прямокутника (квадрата) за допомогою креслярських інструментів.</p> <p>Коло і круг. Елементи кола й круга. Центр, радіус, діаметр, їх позначення. Побудова кола (круга)</p>	<p><i>розрізняє</i> прямі й непрямі кути; <i>будує</i> прямий кут за допомогою лінійки на аркуші паперу у клітинку; <i>позначає</i> на рисунку, <i>показує</i> на моделі фігури елементи многокутника – сторони, вершини, кути; <i>називає</i> характерні ознаки прямокутника (квадрата); <i>будує</i> прямокутник (квадрат) із заданими довжинами сторін за допомогою лінійки на аркуші в клітинку; <i>класифікує</i> кути та многокутники за певними ознаками;</p> <p><i>розрізняє</i> коло і круг; <i>будує</i> коло (круг) заданого радіуса за допомогою циркуля; <i>позначає</i> на рисунку елементи кола та круга: центр, радіус, діаметр;</p>
Математичні вирази. Рівності. Нерівності (протягом року)	
<p>Числові вирази Обчислення значень числових виразів, які містять кілька арифметичних дій одного або різного ступенів без дужок і з дужками. Правила порядку виконання дій у виразах</p>	<p>Учень (учениця) <i>записує і читає</i> числові вирази; <i>знаходить</i> значення числових виразів без дужок і з дужками на 3-4 дії; <i>застосовує</i> в обчисленнях правила порядку виконання дій у виразах без дужок і з дужками</p>
<p>Числові рівності й нерівності</p>	<p><i>складає</i> числові рівності і нерівності при порівнянні числових виразів; <i>читає</i> числові рівності і нерівності;</p>
<p>Вирази зі змінною Знаходження числового значення виразу при заданих значеннях змінної. Залежність значення виразу зі змінною від значення змінної.</p>	<p><i>розуміє</i> поняття «змінна», «вираз із змінною»; <i>розуміє</i>, що числове значення виразу зі змінною залежить від значення змінної; <i>знаходить</i> числове значення виразу при заданих значеннях змінної</p>
<p>Рівняння Рівняння. Розв'язок рівняння. Прості рівняння.</p>	<p><i>розуміє</i> сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; <i>розв'язує</i> прості рівняння способом добору, на основі правила знаходження невідомого компоненту;</p>
<p>Нерівності зі змінною Уявлення про нерівності зі змінною. Розв'язування нерівностей способом добору.</p>	<p><i>розрізняє</i> числові нерівності та нерівності зі змінною; <i>знаходить</i> окремі розв'язки нерівності зі змінною шляхом добору із кількох запропонованих</p>
Величини (протягом року)	
<p>Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 2-й клас Довжина, маса, місткість, час. Одиниці вимірювання величин: довжини – сантиметр, дециметр, метр; маси – кілограм, центнер; місткості – літр; часу – доба, тиждень. Проміжки часу: місяць, рік. Іменовані числа. Порівняння іменованих чисел. Дії з іменованими числами.</p>	<p>Учень (учениця): <i>знає</i> одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (доба, тиждень), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними; <i>вимірює</i> довжину предмета і виражає її за допомогою різних одиниць вимірювання; <i>перетворює</i> величини, виражені в двох одиницях найменувань; <i>порівнює</i> іменовані числа; <i>виконує</i> додавання й віднімання іменованих чисел, поданих в однакових одиницях вимірювання;</p>
<p>Довжина Одиниця вимірювання довжини – міліметр, кілометр. Маса Одиниця вимірювання маси – грам, тонна. Співвідношення між одиницями вимірювання величин. Порівняння іменованих чисел. Додавання і віднімання іменованих чисел</p>	<p><i>розуміє</i> призначення одиниць вимірювання довжини – міліметр (<i>мм</i>), кілометр (<i>км</i>); одиниці вимірювання маси – грам (<i>г</i>), тонна (<i>т</i>); <i>знає</i> співвідношення між одиницями довжини, маси; <i>вимірює</i> довжини відрізків у міліметрах, у сантиметрах і міліметрах (дециметрах і сантиметрах), записує результати вимірювання; <i>порівнює, додає і віднімає</i> іменовані числа, подані в одиницях довжини, маси</p>
<p>Час Одиниці вимірювання часу: година, хвилина, секунда. Співвідношення між одиницями вимірювання часу. Визначення часу за годинником. Календар. Визначення тривалості події, часу початку, закінчення події.</p>	<p><i>знає</i> одиниці вимірювання часу (тиждень, доба, година, хвилина, секунда) та співвідношення між ними; <i>розуміє</i> два способи позначення часу у другій половині доби; <i>визначає</i> час за годинником з точністю до хвилин; <i>записує</i> скорочено одиниці вимірювання часу (<i>год, хв, с</i>); <i>користується</i> календарем;</p>

	<p>замінює більші одиниці вимірювання часу меншими і навпаки; перетворює іменовані числа, виражені в двох одиницях найменувань; виконує додавання і віднімання іменованих чисел, поданих у одиницях вимірювання часу, без переходу через одиницю вимірювання;</p>
<p>Периметр прямокутника (квадрата) Поняття периметра Формула периметра прямокутника (квадрата). Задачі на знаходження периметра прямокутника (квадрата), обернені задачі.</p>	<p>знає означення периметра многокутника; знає формулу обчислення периметра прямокутника (квадрата); розв'язує задачі на обчислення периметра прямокутника (квадрата); розв'язує задачі на обчислення довжини сторони прямокутника (квадрата) за відомими периметром і довжиною однієї сторони прямокутника</p>
Сюжетні задачі (протягом року)	
<p>Прості та складені задачі вивчених видів Розв'язування складених задач на 2–4 дії, які є комбінацією вивчених видів простих задач (дії першого та другого ступенів). Обернена задача. Складання (простих) і розв'язування (простих і складених) обернених задач</p>	<p>Учень (учениця) розв'язує прості та складені задачі вивчених видів на множині чисел у межах 1000; розуміє поняття «обернена задача»; складає прості і розв'язує прості і складені обернені задачі;</p>
<p>Прості задачі Задачі на знаходження частини від числа та числа за значенням його частини. Прості задачі, що містять трійки взаємопов'язаних величин (загальна довжина, довжина одного відрізка, кількість відрізків; загальна маса, маса одного предмета, кількість предметів; загальна місткість, місткість однієї посудини, кількість посудин; вартість, ціна, кількість; загальний виробіток, продуктивність праці, час роботи). Прості задачі на визначення часу початку події, тривалості події, часу закінчення події.</p>	<p>розв'язує прості задачі нових видів: на знаходження частини від числа та числа за значенням його частини; виділяє взаємопов'язані величини у текстах задач, що містять трійки взаємопов'язаних величин; розуміє взаємозв'язок між трьома величинами і характер зміни однієї величини залежно від зміни іншої при сталій третій; розв'язує задачі, що містять трійки взаємопов'язаних величин; розв'язує задачі на знаходження часу початку події, тривалості події, часу закінчення події з опорою на годинник;</p>
<p>Складені задачі Складені задачі із взаємопов'язаними величинами. Задачі на знаходження суми, різниці чи кратне порівняння двох добутків або часток. Обернені до них задачі. Задачі на знаходження четвертого пропорційного. Спосіб знаходження однакової величини (зведення до одиниці). Задачі на подвійне зведення до одиниці. Обернені до них задачі. Задачі на спільну роботу та обернені до них. Задачі на знаходження трьох чисел за їх сумою та сумами двох доданків. Задачі геометричного змісту. Задачі з буквеними даними.</p>	<p>розв'язує складені задачі із взаємопов'язаними величинами; розв'язує задачі на знаходження суми, різниці чи кратне порівняння двох добутків або часток та обернені до них; розв'язує задачі на знаходження четвертого пропорційного; розв'язує задачі на подвійне зведення до одиниці; розв'язує задачі на спільну роботу; розв'язує задачі на знаходження трьох чисел за їх сумою та сумами двох доданків; розв'язує задачі геометричного змісту; розв'язує задачі з буквеними даними;</p>
<p>Задачі міжпредметного змісту на роботу з даними</p>	<p>розуміє і використовує у розв'язуванні практично зорієнтованих задач інформацію з таблиць</p>
<p>Загальні прийоми розв'язування задач Аналіз задач. Допоміжні моделі задач (короткий запис – схематичний запис або таблиця, схематичний рисунок). Способи запису розв'язання задач. Розв'язок задачі. Відповідь на запитання задачі. Творча робота над задачею</p>	<p>виконує аналіз змісту задачі; моделює описану в задачі ситуацію у вигляді короткого запису і/або за допомогою схематичних рисунків; аналізує умову задачі та обирає спосіб її розв'язування; складає план розв'язання задачі; записує розв'язання задачі різними способами: окремими діями з поясненням, або виразом; записує повну відповідь на запитання задачі; розв'язує задачі різними способами; складає прості і складені задачі за малюнком, коротким записом, схемою, виразом;</p>
<p>Додаткові теми</p>	<p>Ознаки подільності на 2 та 5. Ознака подільності на 10. Розв'язування рівнянь, в яких один з компонентів поданий виразом зі змінною.</p>

Задачі на спільну роботу, в яких продуктивність спільної праці знаходять дією віднімання.

Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним методом.

Способи раціональних обчислень (множення і ділення на 5, 50; множення і ділення на 25; множення на 9, 99; множення на 11).

Нестандартні задачі. «Магічні фігури». Математичні ребуси.